

Datum **2007-08-31**
Författare Charlotta Carlberg

Finansinspektionen
P.O. Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 787 80 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Anpassade placeringsregler för vissa investeringsfonder

Finansinspektionen tillåter från 1 september 2007 fond- och värdepappersbolag att ansöka om ändringar i fondbestämmelserna för fonder som redan fanns när lagen om investeringsfonder trädde i kraft. De anpassade placeringsreglerna omfattar anpassning av fondbestämmelserna till lagen om investeringsfonders regler om placering i derivatinstrument och i fondandelar.

Idag har 76 fondbolag tillstånd att förvalta investeringsfonder enligt lagen om investeringsfonder (LIF). Samtliga fondbolag och värdepappersbolag har om- auktoriserats per den 13 februari 2007, eller auktoriserats enligt LIF. För de bolag som har omauktorerats gällde tidigare lagen om värdepappersfonder.

När LIF trädde i kraft innebar det bl.a. att fondförvaltarna fick möjligheten att för nystartade investeringsfonder använda fler tillgångsslag än vad som var möjligt enligt lagen om värdepappersfonder. I samband med omauktionen tilläts inte fondförvaltarna att ändra befintliga fondbestämmelser och lägga till de nya tillgångsslagen.

FI har, bl.a. av Fondbolagens Förening, vid ett flertal tillfällen uppmärksam- mats på ett stort behov hos fondbranschen att medges rätt att, för framförallt fonder som startades innan LIF trädde ikraft, ändra i fondbestämmelserna så att de utökade placeringsmöjligheterna i LIF även kan tillämpas för dessa fonder.

FI har beslutat att, i enlighet med detta PM, tillåta anpassning av fondbestämmelser.

Komplett ansökan om ändring i fondbestämmelser enligt detta PM kan skickas så att det är FI tillhanda tidigast 1 september 2007.

Oavsett vilka tillägg/ändringar som görs i fondbestämmelser med anledning av denna promemoria ska reglerna i LIF och FI:s föreskrifter gälla för fonden.

1. Vilka omfattas

Samtliga fond- och värdepappersbolag som har tillstånd att bedriva fondverksamhet omfattas av rätten att anpassa fondbestämmelser.

Det är endast fonder som startats enligt lagen om värdepappersfonder, dvs före den 1 april 2004, och därefter omåuktoriserats som omfattas av rätten att anpassa fondbestämmelser.

Fond- och värdepappersbolag som startat fonder därefter har från starttillfället haft möjlighet att välja enligt LIF hur fondbestämmelserna skulle utformas. För ändringar som bolag vill göra i dessa fonder gäller FI:s vid var tid gällande praxis.

2. Tillåtna ändringar

De förändringar som kan tillåtas i detta förfarande är dels de delar som avser placeringar i derivatinstrument, dels placeringar i fondandelar.

Ändringar kan endast tillåtas som anpassning till den nya lagens utökade möjligheter, inga undantag från lag eller föreskrifter avses. Fondens karaktär får genom anpassningarna inte ändras men fondens placeringsinriktning får kompletteras. Som exempel bör en fond som idag har möjlighet att ha 10 procent fondandelar inte öka andelen fondandelar så mycket att fonden ändrar karaktär och blir en fondandelsfond, genom ändringarna får fonden då en helt ny investeringskaraktär. Ett annat exempel där karaktären ändras är om en fond från att ha ett durationsintervall på 0-1 år med hjälp av derivat vill kunna gå till att ha ett durationsintervall på 0-3 år, vilket således inte är möjligt.

Fond- och värdepappersbolag som vill göra ändringar avseende placeringar i derivatinstrument respektive placeringar i fondandelar ska i ansökan förklara varför man anser att fonden inte ändrar karaktär i och med ändringarna.

2.1 Derivat

Derivatinstrument i syfte att effektivisera förvaltningen

Investeringsfonder får placera i derivat i syfte att effektivisera förvaltningen av tillgångarna i fonden. Detta tilläts även enligt lagen om värdepappersfonder som upphörde att gälla den 13 februari 2007.

Med effektivisering avses enligt föreskriften att skydda värdet av underliggande tillgångar eller kostnadsbesparande åtgärder. Hävstång är inte tillåtet i en fond som har derivatinstrument i syfte att effektivisera förvaltningen. Exponeringen i fonden ska beräknas genom att konvertera derivat till jämförbar position i underliggande tillgångar. Att notera är att valutaexponering inte utgör någon ytterligare exponering.

En fond måste ha likvida medel tillgängliga för den derivatposition som ska tas. Fonden måste ha leveranskapacitet av underliggande tillgång alternativt inneha likvärdiga tillgångar. Fonden får inte ha negativ exponering mot valuta, aktie/aktiemarknad eller negativ duration.

Exempel på effektivisering kan vara att hantera in- och utflöden med hjälp av aktieindexfutures under förutsättning att man har utrymme för detta i form av likvida medel eller motsvarande som neutraliserar den tagna exponeringen.

Derivatinstrument i syfte att effektivisera förvaltningen omfattar inte att ta positioner med derivat så att fonden får en högre bruttoexponering mot marknaden än fondens värde.

För att en investeringsfond ska kunna använda sig av derivat för att effektivisera förvaltningen måste det framgå av fondbestämmelserna att fonden har denna möjlighet.

Derivatinstrument som ett led i placeringsinriktningen

Med LIF tillkom möjligheten att även använda derivat som ett led i placeringsinriktningen. En förutsättning är att det framgår av fondbestämmelserna att fonden kan göra detta.

Av reglerna om derivat som led i placeringsinriktningen framgår att bruttoexponeringen i derivatinstrument får uppgå till högst 100 procent av fondförmögenheten. Hävstången får därmed öka fondförmögenheten med som mest 100 procent. Exponering ska beräknas genom att konvertera derivat till jämförbar position i underliggande tillgång. Exponeringen kan beräknas med hjälp av deltaberäkning eller VaR-modell. Fonden måste ha leveranskapacitet av underliggande tillgång eller inneha likvärdiga tillgångar. Fonden får inte ha negativ exponering mot valuta, aktie eller aktiemarknad eller negativ duration. Att notera är att valutaexponering i detta fall utgör ytterligare exponering.

Att använda derivatinstrument som ett led i placeringsinriktningen innebär att fonden har möjlighet att öka sitt risktagande. Det kan ske genom att en fond tar ytterligare exponering i form av att gå lång i aktieindexfutures motsvarande fondförmögenheten. En fond som däremot har 90 procent av sin fondförmögenhet investerad i svenska aktier får inte gå kort motsvarande 100 procent av sin fondförmögenhet i derivat på svenska aktier, därför att då uppstår en negativ exponering mot aktie och/eller aktiemarknad.

Tillåtna ändringar i fondbestämmelserna avseende derivat

Investeringsfonder som har haft möjlighet enligt fondbestämmelserna att använda derivat i syfte att effektivisera förvaltningen kan från och med 1 september 2007 ansöka om ändring av fondbestämmelserna och lägga till möjligheten att använda derivat som ett led i placeringsinriktningen.

Investeringsfonder som inte haft inskrivet i fondbestämmelserna att de kan använda derivat i syfte att effektivisera förvaltningen kan från och med 1 septem-

ber 2007 lägga till antingen möjligheten att effektivisera förvaltningen via derivat eller att använda derivat som ett led i placeringsinriktningen.

2.2. Placering på konto i kreditinstitut

FI har i promemorian Likvidhantering och insättning på konto daterad 2007-04-03 ändrat och tydliggjort praxis avseende placering av medel på konto och likvidhantering för fonder.

2.3. Placering i fondandelar

Enligt LIF är det tillåtet att placera medel i en investeringsfond i andelar i andra investeringsfonder. Medel i en investeringsfond får placeras i andra fondandelar upp till 100 procent av investeringsfondens värde.

Det är från och med 1 september 2007 möjligt för de fonder som omfattas av reglerna om anpassade placeringsregler att obegränsat öka andelen fondandelar i fondbestämmelserna. Det är dock upp till fond- och värdepappersbolaget att förklara för FI på varför ändringen inte innebär en ändring av fondens karaktär.

FI vill uppmärksamma fond- och värdepappersbolagen på 5 kap 15 § andra stycket LIF som anger att om fondbestämmelserna ger fonden rätt att placera medel i andra fonder till mer än tio procent innebär detta att fonden diskvalificerar sig för andra fonder. Fonden blir en fondandelsfond som andra fonder inte längre får investera i. Det räcker att det av fondbestämmelserna är möjligt för fonden att placera mer än tio procent i andra fonder, vad som faktiskt utnyttjas spelar ingen roll. Enligt UCITS-direktivet begränsas möjligheterna till att placera fond-i-fond-i-fond för att i bibehålla kostnadstransparensen.

3. Information

När en investeringsfond placerar i derivatinstrument ökar möjligheterna att ta risk i fonden. Derivatinstrument kan även användas till att minska risken i fonden. FI är angelägna om att ingen fondandelsägare ska få ändrad riskexponering i sitt fondsparande utan att känna till det. Fonder som utökar möjligheterna att placera i andra fonder ändrar också sin riskexponering. Därför ställer FI höga krav på information vid de här angivna ändringarna i fondbestämmelserna.

Fond- och värdepappersbolagen ska informera fondandelsägarna i olika media:

- a) Individuella brev till samtliga fondandelsägare som berörs.
- b) Fördjupad information ska ges på fond- och värdepappersbolagets hemsidor, samt om kundtidningar och dylikt informationsmaterial finns ska information ges även i dessa media.
- c) Fond- och värdepappersbolaget ska säkerställa att även indirekta andelsägare, dvs genom distributörer, erhåller informationen

Det individuella brevet till fondandelsägarna ska vara tydligt och informativt.

Det individuella brevet ska bl.a.innehålla följande:

- Information om riskändringen vid användandet av derivat. Informationen ska enkelt kvantifiera risken, vilket lämpligen kan illustreras i form av två eller tre stapeldiagram som visar risknivå före ändring, maximal risknivå efter ändring och vilken risk man avser att ta i fonden.
- Kort förklaring om vad derivat är.
- Information om att fondandelarna kan säljas under den månad som ska gå från det att andelsägaren får det individuella informationsbrevet tills dess ändringarna i fondbestämmelserna börjar gälla utan att behöva erlägga eventuell utträdesavgift.

FI ska tillsammans med ansökan få del av informationsbrevet.

Praktiskt om det individuella brevet:

- Fondandelsägarna ska informeras i god tid (minst en månad) innan ändringen träder i kraft.
- Informationen kan ges samtidigt med hel- eller halvårsrapport. Den ska dock finnas i ett eget dokument. Om rapporten har ett ”brev från VD” eller dylikt ska detta innehålla en hänvisning till det fristående dokumentet om ändringen av fondbestämmelserna. Bolagen ansvarar för att även fondandelsägare som ej begärt hel- eller halvårsrapporter tillställs det individuella brevet.
- Det individuella brevet kan skickas elektroniskt till andelsägarna. Det är fond- och värdepappersbolaget som ansvarar för att andelsägarna verkligen får del av brevet. FI ska informeras om på vilket sätt bolaget säkerställer att andelsägarna får del av informationen.
- Brevet ska hänvisa till att det finns ytterligare information på fond- och värdepappersbolagets hemsida samt hänvisa till att den ytterligare informationen på hemsidan enkelt går att få hemskickad genom att man kontaktar bolaget.

4. Checklista

För att effektivisera förfarandet med anpassning av fondbestämmelserna ska ansökan kompletteras med en ifylld checklista, bilaga 1.

I checklistan intygar bolaget att de har tillräcklig kompetens att hantera derivat, att bemanningen totalt i bolaget är tillräcklig för att hantera utökad risk och att det systemstöd som krävs finns. Checklistan ska undertecknas av VD i det sökande bolaget.

5. Ansökan

5.1. Hur lång tid tar en ansökan?

Ansökningar kan börja skickas in till FI från och med den 1 september 2007.

FI har ett serviceåtagande, vilket framgår av www.fi.se, att handlägga ändringar i fondbestämmelser inom 60 dagar. Detta förutsätter att ansökan är korrekt och att ansökningsavgiften är registrerad.

Om inte ansökan är komplett eller ansökningsavgiften är inbetald kan handläggningstiden förlängas.

Det innebär att om FI använder sina 60 dagar för att fatta beslut kan beslut fattas 1:a november, kundbrev kan då skickas ut och en månad därefter kan de nya placeringsreglerna börja tillämpas.

5.2. Vad kostar en ansökan?

Den vid var tidpunkt aktuella ansökningsavgiften, vilken under hösten 2007 uppgår till 5 000 kronor per fond, ska betalas till Finansinspektionen i samband med ansökan på **plusgiro 95 40 17-0** eller **bankgiro 5050-6922**. Ange på betalningsavin vad betalningen avser.

5.3. Utformning av ansökan

Ansökan ska utformas som en ansökan om ändring i fondbestämmelserna för befintliga fonder i enlighet med LIF.

När ett fondbolag eller ett annat bolag med tillstånd att driva fondverksamhet vill ändra fondbestämmelserna för en redan befintlig fond, måste FI först godkänna ändringen enligt 4 kap. 9 § LIF.

Det ska dessutom finnas en aktuell informationsbroschyr och ett aktuellt faktablad för varje investeringsfond (värdepappersfond och specialfond). Ska fonden ändra sin placeringsinriktning för kunna använda sig av derivat i någon form (för att effektivisera eller som ett led i placeringsinriktningen) skall ansökan innehålla ytterligare dokument, se nedan.

5.4. Ansökan ska innehålla

- Fondbestämmelser, en ren version och en version med markerad ändringar.
- Uppgift om vid vilket styrelsemöte fondbestämmelserna fastställdes, till exempel ett styrelseprotokoll.
- Ett aktuellt faktablad och en aktuell informationsbroschyr för varje fond.
- Utkast på individuellt brev att skicka till fondandelsägarna.

- Tidplan för när brevet ska skickas och när ändringen ska träda i kraft, och om brevet skickas elektroniskt hur bolaget säkerställer att breven når fram.
- Utkast på den information som ges på hemsida och, om sådana finns, nyhetsbrev och egna tidningsutskick till fondandelsägare samt tidsplan för när informationen kommer att publiceras.
- Det ska framgå av ansökan på vilket sätt bolaget anser att ändringen inte ändrar fondens karaktär.
- Ifylld och av VD undertecknad checklista.

Vid frågor om detta pm och om processen går det bra att ringa eller mejla:

Enhetschef Charlotta Carlberg, 787 83 71, charlotta.carlberg@fi.se

Jurist Nataschja Nordström, 787 80 72, nataschja.nordstrom@fi.se